

nost lepih očesic na rozgah je obetala bogato tergatvo; al nemila toča je razsajala po vinskih goricah in razderla sladke nade vinorejcu. Obodrilo ga bodo pa ajdišča, ki mu obilno ajdovca obetajo. Le dežja pomanjkuje lepi košati ajdi. Skorej celo poletje je vladalo tu kukavo, vlažno vreme; od 15. avg. pa sila pripeka sonce in ostalo grojzdje se dobro praži. Le ko črna noč svoje temno krilo razprostira čez trudne lica lepopisane narave, diha zemlja življenje, ker dobiva obilno rose.

Iz Ljubljane. Čeravno je obveljava narodnih jezikov — kar vsi Slovani sami dobro vejo brez modrijanstva nekterih kosmopolitov — le en kosček tistih potrebnih državnih prenapredb, ki so avstrijskim narodom po cesarski besedi obljubljene, se nam vendar vsak spis, kateri pravice narodne o zadevah jezika jasno razklada, že zatega voljo važen zdí, da se očitnim in pa potuhnjenim nasprotnikom narodne ravnopravnosti „schwarz auf weiss“ pokaže, da to niso nobene „Nationalitäts-Streitigkeiten“ več, ampak da se le prijazno razjasnuje, kaj je moje kaj pa tvoje. In ravno iz tega ozira se nam važna zdi knjižica, ki smo jo te dni iz Dunaja prejeli v nemškem jeziku pisano pod naslovom „Die Sprachen- und Nationalitätenfrage in Oesterreich. Von einem Romanen, Wien bei Carl Gerold Sohn 1860“. Kdo je ta Rumunec, ki je to knjižico spisal, ne vemo; govori pa se, da je začasni državni svetovavec gosp. Močoni. Naj je kdor si bodi: pošten mož je, ki dobro pozna potrebe avstrijskih narodov, in zraven iskrenega domoljubja tudi mlačen ni za močno in edino, pa vsem svojim narodom pravično Avstrijo. Kar on zagovarja o zadevah narodnih jezikov, ravno to zagovarjajo tudi „Novice“, ne več ne manj, že od nekdanj; njegov program je tudi novični program. Zdaj imate priložnosti v nemški besedi brati vi vsi, ki ste nasprotniki ravnopravnosti slovenske in pravite: „sej bi še „Novice“ brali, pa ne zastopimo njih horvaškega jezika“. Tu imate zdaj jasno prestavo vsega tega, za kar se poganjajo „Novice“ o tej zadevi že odnekdanj, pa ne slepe ne gluhe tudi še za druge potrebe. Berite zdaj to knjižico, in če ste pošteni domoljubi in pravi Avstrijanci, bote spoznali svoje pregrehe, in če se vam možgani še niso zvedenili in se vam serce še ni odrevenelo, se bote — spokorili. Treba bi bilo tedaj, da bi tudi „Laibacher Zeitung“ „akt“ vzela od te knjižice in saj enkrat kaj spregovorila o državnih interesih, ki zadevajo deželo našo. Prikladi „Blätter aus Krain“ bi se prepis te knjižice saj od 1. do 30. strani gotovo bolj prilgel kakor marsikaj družega. „Novice“ bojo prvih 13 listov te knjižice od konca do kraja v slovenski prestavi svojim bravcom podale; zato danes le tiste besedice omenimo, ki so prav za prav jedro celih bukvic. Gospod pisatelj pravi: „Omika, prava omika (civilizacija), to je, izbistrenje uma in požlahnjenje serca (allgemeine Gesittung) je pravilo našega stoletja, pa tudi očitno izrečena prva naloga avstrijske vlade. To pa se dá doseči edino le v jeziku, ki ga narod govori. Kdor tedaj omiko ljudstva resno želi, mora ljudstvu podajati nauk v njegovem jeziku, mora privošiti narodu brez omejenja celo veljavo njegovega jezika v družini in soseski, v cerkvi, šoli in v kancelijah. Kdor narodov jezik iz teh krajev preganja ali njegovo veljavo krati, ta krajša narodu življenje. Kdor od ljudstva terja, naj moli v ptujem jeziku, naj pridige v ptujem jeziku poslušá, naj v ptujem jeziku cesarske ukaze sprejema, naj gosposke v ptujem jeziku z njim govore, in mu v ptujem jeziku pošiljajo pisma, — ta ni prijatelj luči in vesvoljne omike, ali pa ne razume, kaj je omika in kako se doseže; tak naj zahteva karkoli hoče, omike ljudstva in požlahnjenja narodnega življenja nikoli ne bo dosegel. Narod pa naj se boji takih ljudi; zakaj oni so — ali z namenom ali brez namena — najhuji sovražniki prave in res-

nične človeške veljave, pa tudi najnevarniši protivniki avstrijske države, v kateri biva 10 različnih narodov, ki jih je vlada sama za narode spoznala in katerim vsem je cesarska beseda enake pravice zagotovila, namreč nemški z 9 milijoni, česko-slovaški s 6 milijoni, madžarski s 5 milijoni, laški s 3 milijoni, rumunski s 3 milijoni, rusinski s 3 milijoni, poljski s 2 milijonoma, serbski s 1½ milijoni in slovenski s 1 milijonom. Vsem tem narodom grejo tedaj enake pravice, po katerih tako živo hrepenijo“.

Iz Ljubljane. Preteklo nedeljo je bilo v tukajšnjih cerkvah pismo naznanje dano, ki so ga sv. oče papež pisali 30. julija Njih eksc. deželnemu poglavarju grofu Chorijski-mu in pa prečastitemu general-vikarju gosp. Kos-u, in v katerem pismu se zahvaljujejo za razodetje verne udanosti vsem prebivavcom kranjske dežele, ki so mesca maledga travna v Rim poslano pismo podpisali. — V petek je bilo po komisii določeno, da gazometer, to je, posoda, v kateri se bo kuhal gaz za našo novo mestno svečavo, se je napravil blizo železnocestnega kolodvora na gosp. Perlesovi njivi. — Vinorejcom, ki si želé vinogradske (gorske) postave zavoljo tergatve itd. moremo za gotovo povedati veselo novico, da morebiti še ta mesec bo oklicalo sl. deželno poglavarstvo tako postavo za kranjsko deželo. Kolikor mi vemo od te postave, se smemo nadjati, da bo dotičnim vinorejcom prav po volji.

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Iz Dunaja 10. sept. Danes (v ponedlek) se je začel veliki zbor državnih svetovavcov. Vse čaka radovedno zdaj, kaj bo večina rekla o važnih zadevah, ktere je zbor v svoj pretres vzel. Sliši se, da bojo zdaj zbori neprenehoma skozi 14 dni terpeli in je zatega voljo število hitropiscov pomnoženo bilo.

— Ker krompir letos zlo gujije, je c. k. ministerstvo dнарstva davek žganjarijam, ktere iz krompirja kuhajo žganje, nekoliko polajšalo. Ukaz ta je veljaven za vse avstrijske dežele razun Dalmacije in vojaške granice.

— Zavoljo pritožb, ki so došle iz serbske Vojvodine c. k. ministerstvu pravice, da se v sodniških kancelijah ne rabi narodni jezik, je ministerstvo z ukazom 21. avgusta predpisalo za Banat, Vojvodino in Erdeljsko, da se ima serbski, madžarski, rumunski, horvaški in nemški jezik v kancelijah rabiti po različnosti narodovega jezika. Cirilica pa Serbom tudi v kancelijskih pismih ni prepovedana.

— Cena obligacij je začela sopet zlo padati; vzrok tega je strah pred vojsko na Laškem.

Iz Zagreba. Novi politični časnik pod naslovom „Pozor“ bo začel izhajati mesca oktobra; program njegov je že oklican in ga bo tudi naš prihodnji „oglasnik“ priobčil.

Iz Reke. O vseh Svetih bo tudi pri nas jenjala tarifa za meso.

Ogersko. Iz Pešta. Gimnazijske šole v Koloči so prevzeli očetje jezuiti.

— Iz Pešta se je zvedilo sledeče: 4. dan t. m. so se vozovi, ki so imeli po železnici iz Pešta na Dunaj priti, za celo uro zakasnili. Vzrok tega zadržka je bilo zasledovanje tatú, ki je ponoči ob 10. uri nekemu popotniku ronec ukradel, v katerem je bilo za 5000 gold. vrednosti. Vse iskanje je bilo zastoj. Tatinskega rokonaštva tedaj tudi železnice niso varne.

Iz Galicije. Goveja kuga se je v Galicijo spet pritepla in se v striškem in stanislavškem okrožji prikazala.

Iz Verone 10. sept. Po nevtrudljivem prizadevanji je tukajšni c. k. policii obveljalo, vés prekucijski odbor zaslediti in vse družbenike zajeti.

Laško. Iz Neapolja. Včerajsni telegraf je prinesel novico, da je Garibaldi 7. dan t. m. v Neapolj prišel;

kako in kaj se je godilo, še ni znano. Samo to je povedano, da prejšni dan zvečer ob osmih je kralj neapolitanski Neapolj zapustil in se po morji v Gaeto podal; pred odhodom je jetnikom v ječah okrajšal njih kazni. Ker je kerdelo za kerdelom neapolitanske armade pristopilo k Garibaldi-tu in ker je celó njegov najzvestejši general Bosco zavoljo bolehnosti(?) kralja prosil, da sme iz službe stopiti, je verjetno, da je Garibaldi brez boja Neapolitansko dobil in se je tako spolnila njegova beseda, da 7. sept. hoče v Neapolji biti, ktero bo kakor Sicilijo kot samovelitelj (dictator) za kralja sardinskega v posest vzel.

— Iz Turina. Sardinska vlada, kakor se kaže, še ne pošilja svoje armade na Neapolitansko, kakor je izperva mislila, ampak čaka, da Garibaldi sam tukaj svojo reč opravi. Da bo mogla vso svojo armado iz dežele poslati, nabera zdaj povsod narodno stražo, ki bode domá namesto armade opravljala vojaško službo. Ker preži po Rimu, Neapolju in Benedkah, se vé da napenja vse svoje žile. Pravijo, da Jakin s svojo armado posesti, je prvi namen sardinske vlade, in da je cesar Napoleon ministru Farinu med drugim rekel: „Hitro storite, kar mislite; le Rim in Benedk se še ne lotite“. Izgovor za vojsko proti papežu je sardinska vlada berž iz terte izvila; pisala je namreč v Rim, naj berž razpusté tistih 25.000 ptujih vojakov, ki jih je Lamoricieri iz celega sveta skupaj spravil, ker to je od vseh vlad priznana postava, da v laško vojsko se ne smejo ptujci vtikati; ako ne stori rimska vlada tega berž, bo sardinska armada posedla rimske Marke in Umbrijo. In že je odrinilo 50.000 Sardinov na Rimsko. Iz tega se vidi, da sardinska vlada dela popolnoma tako kakor cesar Napoleon želi: mesto Rim in njegov vert Komarko na miru pustiti, — vse drugo pa vzeti. Tako počasi steguje Sardinija svojo roko čez vse Laško in nazadnje bo spet rajtengo delala s Francozom in mu za njegovo pomoč podarila — Genovo in Ligurijo.

— Iz Rimskega. Po več mestih se že unema punt zoper papeževo vlado, v Beneventu, Pergoli, Monte Feltri in več drugih; „Perseveranza“ zagotavlja, da je sardinska armada že prestopila mejo papeževo, da posede Marke in Umbrijo zato, ker rimska vlada noče ptujih vojakov Lamoricierovih razpustiti. Lamoricieri je po ravno tem časniku svojo armado na 3 kampe razdelil; en oddelek s 7000 vojakov je postavljen poleg Macerate in je v zvezi z Jakinom; drugi tudi tolikšni med Terno in Spoleto varuje reko Tiberu in v sili more tudi Rim braniti; tretji razdelek stoji poleg Planin med obema unima, s kterima se stikuje. Zvedeni možje pravijo, da je tako armada Lamoricierovo prav dobro postavljena, — da bo boj z Garibaldi-vo armado hud, da pa pogumni general z svojimi najemniki ne bo nič opravil zoper silo domačih vojakov. Ne bo tedaj dolgo terpelo, da se bo slišalo od kervave vojske v papeževih deželah.

Francozko. Iz Pariza 6. sept. Danes sta cesar in cesarica prišla v Grenoble; škof ju je slovesno sprejel in jima rekel, da je ponosna prikazen povsod, kjer gré za sveto in pravično reč, viditi francozko bandero v prvi versti; armada cesarjeva varuje prestol glavarja cerkvenega v Rimu in se mašuje nad hudodelstvi, ki so v Sirii bile dopernešene zoper vero in človeštvo. — V Parizu hočejo vediti, da se bojo vsi Slovani na Turškem kmali spuntali zoper turško silo.

Angleško. Iz Londona. Angleška vlada, kakor se za gotovo vé, svari Lahe, naj se nikar ne lotijo avstrijskega Laškega, ker jim potem ne bo pomagala, ako se zamotajo v nevarne homatije.

Švajca. Iz Ciriha 2. sept. Napoleonova volja se ni spolnila. Cesar je namreč hotel, da bi mu zvezni zbor poslal do meje švicarske deputacijo naproti, ki bi se mu na poti skozi Savojo v imenu cele Švajce poklonila. Za tak poklon pa Švajca ne čuti celó nobenega poklica v sebi, ker ji je

cesar pravice do Savoje vzel, in čeravno je francozki poročnik glavarje švicarske večkrat za ta poklon nagovarjal, jih vendar ni omečil; rekli so mu, da to ni navada svobodne Švajce, da bi se kakemu vladarju uklanjala. Se vé da se mu je zatega voljo zlo zamerila.

Nemško. Iz Lipskega se je zvedilo, da toča, ki je 27. dan p. m. v tej okolici razsajala, je samemu mestu okoli 3 milijone tolarjev škode prizadjala.

— Iz Berolina. Potovanje pruskega vladarja v Varšavo je nek tako dolgo odloženo, dokler ne bo carica ruska iz otročje postelje, kar utegne še le v drugi polovici prihodnjega mesca biti.

Vlahija. Iz Bukreša se je zvedilo, da na svet angleškega poslanca je turški sultan kneza moldavo-vlaškega Kuza nagovoril, naj pošlje 10.000 vojakov kristijanom na pomoč v Bolgarijo. Deržavni zbor je nek dovolil to; in po tem takem, ako je vse to res, utegne kmali moldavo-vlaška armada odriniti v Bolgarijo.

Španjsko. Iz Madrida 31. avg. Kraljica je ponudila kralju neapolitanskemu stanovanje v palači Sevilski, ako hoče priti na Španjsko.

Turško. Iz Carigrada 29. avg. Veliki vezir je iz Sirije nazaj poklican v Carigrad. — Avstrijska vlada je turški vladi ponudila pomoč, ako bi je potrebovala v Bosni. — Žalostne novice, da so Turki v St. Jean d' Akri spet kristijane mesarili, se poterjujejo; v velikem strahu so kristjani v Palestini. Turški vojaki zapušajo armado. — Carigrad je miren, pa vsaki dan dohaja veliko oboroženih Černogorcov. (Te novice so iz Carigrada prišle čez Marsilje; ali so gotove ali ne, se ne vé).

Loterijne srečke:

V Gradcu }
na Dunaji } 1. septembra 1860: 10. 31. 30. 52. 66.
16. 80. 84. 72. 55.
Prihodnje srečkanje v Gradcu in na Dunaji bo 15. septembra 1860.

Zitna cena

v Ljubljani 7. septembra 1860.

Vagán (Metzen) v novem dnarji: pšenice domače 5 fl. 73⁵/₁₀. — banaške 5 fl. 29. — turšice 3 fl. 77. — soršice 4 fl. 2. — reži 3 fl. 56⁵/₁₀. — ječmena 3 fl. 10. — prosa 3 fl. 12. — ajde 3 fl. 56. — ovsa 2 fl. 18.

Kursi na Dunaji

11. septembra 1860		v novem denarji.	
Deržavni zajemi ali posojila.		Druge obligacije z lotrijami.	
5% obligacije od leta 1859		Kreditni lozi po g. 100	g. 107.50
v novem dnar. po 100 g. g.	61.50	4 ¹ / ₂ % Terzaški lozi po 100	„ 110.—
5% nar. posojilo odl. 1854	76.—	5% Donavsko-parabrod-	
5% metalike	64.—	ski po g. 100	„ 97.50
4 ¹ / ₂ %	59.—	Knez Esterhazy. po g. 40	„ 81.—
4%	52.—	Knez Salmovi po g. 40	„ 37.—
3%	39.25	Knez Palfyovi po g. 40	„ 38.75
2 ¹ / ₂ %	34.25	Knez Claryovi po g. 40	„ 36.25
1%	13.50	Knez St. Genoisovi po g. 40	„ 36.25
Obligacije zemlišn. odkupa.		Knez Windischgrätz. po g. 20	„ 23.50
(po 100 gold.)		Grof Waldsteinovi po g. 20	„ 25.50
5% doljno - avstrijske g.	91.—	Grof Keglevičevi po g. 10	„ 14.—
5% ogerske	68.—	Budimski . . . po g. 40	„ 37.50
5% horvaške in slavonske	67.—	Denarji.	
5% krajske, štajarske,		Cesarske krone . . . g.	18.20
koroške, istrijske	88.—	Cesarski cekini . . .	6.38
Deržavni zajemi z lotrijami		Napoleondori (20 frankov)	„ 10.60
Zajem od leta 1860	89.75	Souvraindori . . .	„ 18.45
„ „ „ 1860 petink.	90.50	Ruski imperiali . . .	„ 10.90
„ „ „ 1839 . . .	125.—	Pruski Fridrikdori . . .	„ 11.22
„ „ „ 1839 petink.	123.—	Angleški souvaindori . . .	„ 13.30
4% narodni od leta 1854	90.—	Louisdori (nemški) . . .	„ 10.80
Dohodkine oblig. iz Komo	15.50	Srebro (ažijo) . . .	„ 32.90